

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Ehdotettu yleistuki selkeyttää hallinnollisesti sekä etuushakemusten että palveluprosessien kulkua. Yleistuki yhdistää erilliset perusturvaetuudet yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä helpottaa kokonaiskuvan hahmottamista työnhakijan näkökulmasta. Yksi hakemus ja yksi päätös vähentävät asiointitarvetta ja yksinkertaistavat etuusjärjestelmää. Yleistuki keskitetään yhteen lomakkeeseen ja verkkoasiointiin, mikä on tarkoituksenmukaista monen työnhakijan kannalta. Samalla on hyvä varmistaa se, että myös digipalveluissa tukea tarvitsevilla on mahdollisuus verkkoasiointiin.

Työvoimaviranomaisen palveluprosessiin kuuluvien työnhakukeskustelujen järjestämistapaa ja sisältöä muutettaisiin yleistuen saajan työttömyyden pitkittyessä. Työnhakukeskustelut ovat vaikuttavampia yleensä työttömyyden alkuvaiheessa ja siten on hyvä, että erityisesti nuorten syrjäytymiseen ja työttömyyden pitkittymiseen pyritään vaikuttamaan sillä, että alle 25-vuotiaiden osalta työnhakukeskusteluja tullaan järjestämään muita aiemmin ja useammin. Palvelujen saatavuuteen tulee kiinnittää huomiota, jotta tuki ei typisty keskusteluihin.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Esityksessä ehdotettu yleistuki olisi uusi tarveharkintainen etuus, joka korvaisi nykyiset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. On kuitenkin huomattava, että tarveharkintaisuus ei saa johtaa siihen, että vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien oikeus toimeentuloon heikentyy entisestään.

Yleistuki selkeyttää ja helpottaa tuenhakijoiden näkökulmasta asiointia, kun etuusjärjestelmä yksinkertaistuu. Kuitenkin yleistuen suuruus vaikuttaa keskeisesti siihen, onko korvaava etuus tuen saajien näkökulmasta selkeä parannus nykyiseen. On todennäköistä, että yleistuen saajille syntyisi

edelleen usein tarve viimesijaiselle toimeentulotuella, mikäli yleistuen taso jää alhaiseksi eikä yleistukeen tehdä indeksikorotuksia. Lisäksi, vaikka teknisesti prosessi yksinkertaistuu, tuen kytkeminen tiukemmin velvoitteisiin (esim. työnhaku, koulutus, kuntoutus) voi kasvattaa niiden asiakkaiden riskiä jäädä ilman yleistukea, jotka eivät kykene täyttämään ehtoja. Tämä voi lisätä kotitalouksien riskiä köyhyyteen ja huono-osaisuuteen.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Aktivointisuunnitelmat tulevat osin aikaistumaan. Oikea-aikainen ja riittävän varhainen palvelujen yhteensovittaminen erityisesti nuorilla on tarkoituksenmukaista ja todennäköisesti vaikuttavampaa työskentelyä. Samalla on kuitenkin varmistettava hyvinvointialueille riittävä rahoitus lisääntyvien palvelujen tuottamiseen eli lisääntyvään henkilöstötarpeeseen.

Yleistuen kytkeminen tiukemmin velvoitteisiin (esim. työnhaku, koulutus, kuntoutus) lisää muutoinkin sosiaali- ja terveydenhuollon kysyntää ja siirtää kustannuksia hyvinvointialueille. Ilman resurssien lisäystä ei hyvinvointialueella ole tosiasiallisia mahdollisuuksia ottaa vastaan kasvavaa määrää asiakkaita, joiden tuen tarpeet liittyvät ensisijaisen etuuden puuttumiseen.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

-

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)

-

- Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)

-

- Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)

-

- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)

-

- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)

-

- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
 -
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Lähteenmäki Riikka

Pirkanmaan hyvinvointialue - sosiaali- ja terveysjohtaja Taru Kuosmanen